

Aantekening bij het artikel

Zweren bij het Avondmaal (*De Reformatie* nr. 5, 3 december 2010)

Ruud ter Beek, predikant te Soest-Baarn

Ik realiseer me dat er de laatste jaren gesleuteld wordt aan de avondmaalsformulieren. Het lijkt erop dat de uitgeschreven orde van dienst die het klassieke formulier was, langzamerhand is omgebouwd tot een informatieve tekst die alleen maar aangehoord hoeft te worden.

Zo vind ik het jammer dat bij de taalkundige herziening in de jaren 80 van de vorige eeuw het 'zullen' van de belofte de tweede keer vervangen is door 'moeten' (ook in het Korte formulier). Laten we dat in een nieuw Gereformeerd Kerkboek weer ongedaan maken.

In de deputaten-uitgave *Liturgische formulieren. Aanvulling Kerkboek 2009* (het Groene boekje) is in Formulier 1 het geloftekarakter van heel de passage verhaspeld, de eedformule inclusief (29-30). Hetzelfde geldt voor Formulier 2 (35). In Formulier 3 wordt wel verteld dat we één lichaam zijn, en moeten zijn, maar de gemeente komt niet tot een belofte van trouw (40-41). In Formulier 5 wordt nog wel gezegd: 'Vanuit de viering van het avondmaal willen wij elkaar helpen, ondersteunen en dienen in de gemeente' (47), maar het krijgt geen liturgische vorm. Al met al: de belofte van trouw aan elkaar is met deze laatste herzieningsronde uit de avondmaalsdienst verdwenen.

In *Liturgische formulieren. Aanvulling Kerkboek 2009* is in de avondmaalsformulieren bovendien het verschil tussen 'dankzegging' (verklaring waarin je je publiek vastlegt op een leven van dank met vermelding van Gods weldaden in de derde persoon) en 'dankgebed' (tot God in de tweede persoon) zoekgeraakt. Beide heten 'dankzegging' en je kunt een van beide gebruiken of allebei (32; 38; 45; 49). Toch 'doen' de avondmaalsgangers met beide teksten heel verschillende dingen. Ze prijzen God door zich eenstemmig publiek te verplichten tot een lofprijzend leven (dankzegging); en ze richten zich tot God met dank voor het geschenk van zijn Zoon en een vraag of de Heilige Geest de avondmaalsviering vruchtbaar wil maken voor de deelnemers.

In Formulier 2 is de inleiding voor de 'dankzegging': 'laten wij (...) de Heer danken en prijzen'; in Formulier 4 'laten wij de Heer dankbaar prijzen om zijn gaven'; in Formulier 5 'laten wij de Heer dankbaar prijzen'. In de twee laatstgenoemde gevallen wordt de vermelding van Gods weldaden ook niet afgerond met een belofte. Met deze formuleringen mis je het liturgische punt. Maak dan liever expliciet dat we een toezegging doen, bij voorbeeld: 'laten we uitspreken dat we God alle eer geven voor zijn trouw aan ons', en besluit met een zin waarin duidelijk wordt hoe we dat willen 'doen', bij voorbeeld: 'daarom wijd ik mij / wijden we ons met hart en ziel als een levend dankoffer aan God'.